

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ

**Розробка графічно-ілюстративного оформлення навчальної
продукції для школи бджільництва**

Виконала студентка IV курсу
групи ГДфмб–1–21–4.0д
спеціальності 022 Дизайн
ОПП Графічний дизайн
ОПС фаховий молодший бакалавр
Шпак Олександра Сергіївна
Керівник: Олена КАЗІМІРЕНКО

Рекомендовано до захисту
ЦК образотворчого мистецтва
і дизайну
Протокол від 14.05.2025р. №7

Голова ЦК

Олена КАЗІМІРЕНКО

Захищено
Оцінка

Протокол ЕК від «__»__2025р. № __

Голова ЕК

Олег КРАВЧЕНКО

кандидат архітектури, доцент кафедри
графічного дизайну КДАДПМіД імені
Михайла Бойчука

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. ПЕРЕДПРОЄКТНИЙ АНАЛІЗ	
1.1. Поняття і види навчальної літератури.....	3
1.2. Особливості проектування конструкції навчального довідника.....	5
1.3. Особливості проектування ілюстративно-графічного оформлення навчального довідника.....	9
1.4. Аналіз аналогів.....	14
РОЗДІЛ 2. ОПИС ПРОЄКТУ	
2.1. Технічне завдання на розробку довідника.....	20
2.2. Дизайн-рішення об'єкту проектування.....	22
2.2.1 Концептуальне вирішення.....	22
2.2.2 Розробка ілюстративно-графічного оформлення книги.....	25
2.2.3 Розробка оформлення титульних сторінок та обкладинки.....	30
ВИСНОВКИ.....	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	36
ДОДАТКИ.....	40

ВСТУП

Актуальність теми. В Україні активно розвивається бджільництво, все більше людей починають цікавитися сучасними досягненнями в цій галузі. Як наслідок виникає необхідність у створенні сучасної навчальної та інформаційної продукції, що допоможе людям легко отримати знання, які можна буде застосувати на практиці. Саме тому проєкт направлений на створення сучасної навчальної продукції для Школи бджільництва, організованої фахівцями «Пасіки 21», яка легко та цікаво надаватиме потрібну користувачу інформацію і залучатиме його до навчання завдяки креативному підходу та оригінальному ілюстративно-графічному оформленню.

Мета. Створення навчальної продукції для школи бджільництва на основі аналізу об'єкту дослідження та створення продукції, що відображатиме його фірмовий стиль та цінності, а також допоможе у навчальному процесі.

Об'єкт дослідження: розробка навчальної продукції для школи бджільництва.

Предмет розробки: графічно-ілюстративне оформлення навчальної продукції.

Завдання проєкту:

- зібрати матеріали та виконати дослідження: особливості проектування навчальної продукції;
- дослідити аналоги за темою проєкту, виконати конструктивний аналіз;
- сформулювати бачення розвитку проектування навчальної продукції сьогодні;
- підготувати технічне завдання за темою проєкту;
- розробити проєкт.

РОЗДІЛ 1. ПЕРЕДДИПЛОМНИЙ АНАЛІЗ

1.1. Поняття і види навчальної літератури

Навчальна література є важливим компонентом освітнього процесу, що допомагає систематизувати інформацію та сприяє більш ефективному засвоєнню знань. Вона охоплює широкий спектр друкованих і електронних видань.

Загалом класифікація видань відбувається за певними ознаками, такими як конструкція, обсяг тексту, періодичність тощо [23]. За цільовим призначенням видання бувають офіційними, науковими, навчальними, довідковими та ін [9].

В методичних рекомендаціях «Навчальні видання: структура, зміст, підготовка до друку» [23] зазначається, що навчальне видання — це видання систематизованих відомостей наукового або прикладного характеру, викладених у зручній для вивчення і викладання формі.

Загальної типологічної класифікації для навчальних видань немає, проте з часом утворилася певна модель їхньої системи. За функцією ця система умовно поділяється на такі групи:

- програмно-методичні видання, до яких входять навчальні програми і плани;
- навчально-методичні, що охоплюють методичні рекомендації та керівництва з інформацією про методики викладання дисциплін, курсу, розробку курсових і дипломних проєктів;
- основні навчальні – це видання, які безпосередньо використовуються при засвоєнні знань. До них належать підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій.
- допоміжні, що містять практикуми, збірки завдань, хрестоматії [23].

Залежно від цільового призначення, видання, що застосовуються в навчальному процесі, поділяються на навчальні та довідкові. Доволі поширеним видом навчальних видань є підручник — видання, що містить у повному обсязі систематизований виклад навчальної дисципліни, відповідає навчальній програмі

та має відповідний, офіційно наданий гриф [9]. Іншим прикладом є посібник — так називають видання, що створене для того, аби допомогти з практичною діяльністю чи засвоєнням знань з певної дисципліни [3]. Вони можуть бути навчальними, навчально-методичними, навчально наочними та практичними. Також до навчальних видань входять курси лекцій, програми, хрестоматії, альбоми, атласи тощо.

Окрім цього, під час навчального процесу активно використовуються довідкові видання, адже вони допомагають забезпечити достатню кількість інформації, потрібну для опанування дисципліни. Вміст довідкових видань може бути загальним за широкою темою або ж зосередженим на вузькій галузі. Інформація викладається у вигляді коротких, проте інформативних статей. Довідкові видання не призначені для того, аби їх повністю читати, адже попри те, що всі статті поєднуються між собою однією загальною темою, самі по собі вони є самостійними та закінченими за змістом. Однак, завдяки логічній впорядкованості тексту, шукати конкретну інформацію зручно та легко. До довідкових видань належать словники для студентів, енциклопедії та довідники [23].

Довідник — це довідкове видання прикладного характеру, побудоване в систематичному порядку чи за абеткою назв статей, призначене для швидкого пошуку певних відомостей [9]. Довідники бувають таких типів: навчальний, суспільно-політичний, науковий, науково-популярний, популярний, статистичний, виробничо-практичний, біографічний та інші.

Важливо знати, які види навчальних видань існують та для чого вони призначені, адже від функції конкретного видання залежать багато його ознак: конструкція, розмір, обсяг тексту, структура тощо. Це допоможе зрозуміти який тип видань краще підходить для поставленої задачі та як її реалізувати правильно, зокрема для того, аби якнайкраще донести потрібну інформацію. Неправильний вибір виду видання може навпаки заплутати, а не полегшити навчальний процес.

1.2. Особливості проектування конструкції навчального довідника

Одним з найважливіших елементів видання є його конструкція. Вона впливає на функціональність книги, її естетичний вигляд та навіть емоційне сприйняття користувачами. Розуміння особливостей проектування конструкції для різних видів видань дає можливість підібрати для кожного окремого проєкту ті характеристики, що якнайкраще втілюватимуть поставлені задум та мету.

Загальних визначених вимог до будови кожного виду навчальної продукції немає. Специфіка конструкції видання залежать від цілей, для яких воно створюється та вимог замовника. Також на вигляд видання можуть впливати особливості та потреби конкретної установи, зокрема навчального закладу.

Проектування конструкції навчального довідника передбачає те ж саме, що й під час проектування будь-якої книги: вибір формату, виду паперу, обкладинки та типу скріплення, тощо.

Формат паперу залежить від обсягу інформації книги та її призначення. Стандартним розміром книги вважається варіативність від 130 до 145 мм по ширині та від 200 до 215 мм по довжині, зокрема А5 формат, що розташовується на цьому проміжку [30]. Такі книги невеликі, проте вміщують в себе достатню кількість інформації, що підходить для більшої частини художньої літератури, а також підручників та навчальних посібників. Формат А4 (210x297 мм) вважається доволі великим [29], такі видання не дуже зручно тримати в руках. Його обирають для книг, під час читання яких має бути достатньо легко розглядати ілюстрації або ознайомлюватися з інструкціями [33]. Це можуть бути альбоми, каталоги, навчальні атласи, посібники тощо. Формат 205–220 x 260–270 мм вважається енциклопедичним форматом і, відповідно, використовується для друку енциклопедій [30]. Формат 170 x 215–260 мм підходить для видань, для яких найбільш важливий зміст і його структура, такі як посібники і інструкції. Існують і менші формати, такі як кишеньковий (100–130 x 140–177 мм) та мініатюрний (70–100 x 100–125 мм) [30]. Вони дають можливість носити видання з собою, тому їх

зазвичай використовують для словників, путівників чи невеликих художніх книг. Сторінки книг можуть мати квадратні та горизонтальні пропорції, проте найпоширенішим варіантом є вертикальний.

При виборі паперу варто спиратися на основну задачу видання та його наповнення, а також тираж. Найпоширенішим видом паперу, що використовується для виготовлення навчальної літератури, є офсетний папір. Він підходить для видань, вміст яких складається переважно з тексту, адже має матову поверхню і цим забезпечує читабельність. Крім цього, офсетний папір є економічно вигідним варіантом для друку великих тиражів, адже чим більший наклад, тим меншою буде ціна [29]. Недоліками цього паперу є те, що він гарно вбирає фарбу. З одного боку, це дає можливість створювати чіткі зображення, що є перевагою, але з іншого — він приглушує кольори і може трохи деформуватися від великої кількості чорнил. Враховуючи ці особливості, краще обирати офсетний папір для великого тиражу видань, що або складаються лише з тексту, або також містять схематичні чорно-білі зображення [36]. Це можуть бути робочі зошити або деякі підручники.

Крейдований папір — це папір з гладкою поверхнею та матовим або глянцеvim покриттям. Його використовують для друку видань з різнокольоровими зображеннями, тобто там, де важлива якість передачі кольору. Глянцевий папір найкраще відображає кольори зображень, роблячи їх насиченими та яскравими, однак сильно виблискує на світлі, через що може бути важко сприймати якісь деталі та читати текст. Цю проблему вирішує матовий папір. Папір з глянцевою поверхнею можна використовувати для альбомів, каталогів, атласів, енциклопедій, в яких зображення займають більшу частину інформації. Матовий в свою чергу підійде для книжок, де багато і тексту, і зображень, таких як ілюстровані підручники [36].

Книжковий папір створений для книгодрукування, що зрозуміло з його назви. На відміну від офсетного паперу, книжковий більш пухкий і менше просвічується. Водночас він має достатню жорсткість, щоб зробити видання

придатним для довготривалого користування. Цей вид паперу зазвичай має приємні для читання відтінки: сірий, жовтуватий, кремовий, або приглушений білий. Завдяки м'яким кольорам і меншому контрасту, текст на такому папері можна довго читати, не напружуючи очі [29]. Газетний папір має низьку вартість, проте так само низьку щільність та якість. Такий папір швидко псується, тому його використовують для «одноразової» продукції: газети, оголошення, журнали тощо. Для навчальної продукції, що передбачає тривале використання, газетний папір не підходить [31].

Дизайнерський папір має широкий спектр різної щільності, кольорів та текстур [29]. Він дає можливість створювати цікаву та унікальну продукцію, тому використовується переважно для подарунковий або ексклюзивних видань. Якщо навчальне видання має друкуватися великими накладками, дизайнерський папір може бути занадто дорогим та необґрунтованим вибором.

Види обкладинок та брошурування взаємопов'язані одне з одним. Їх вибір визначає в першу чергу міцність та довговічність книги, а також її естетичний вигляд. Обкладинка може бути м'якою, твердою та інтегральною.

М'яка обкладинка робиться з щільного паперу або картону. При її створенні для скріплення сторінок найчастіше використовується клей [29]. Це спрощує виробництво, що в свою чергу робить м'яку обкладинку дешевою. Також вона зменшує загальну вагу видання і загалом є більш компактною, завдяки чому його легше носити з собою. Недоліками м'якої обкладинки є те, що вона не надійна та не довговічна [35]. Вона гнучка, через що швидше зношується та псується, а брошурування за допомогою клею часто недостатньо міцне. Крім цього, вигляд книги з м'якою обкладинкою менш естетичний та презентабельний, тому зазвичай така обкладинка використовується для видань масового виробництва.

Тверду обкладинку також називають палітуркою. Для її виготовлення використовують щільний картон, який обтягують тканиною, папером або шкірозамінником. Найпоширеніший спосіб кріплення такої обкладинки — це

зшивання сторінок ниткою з додатковим проклеюванням корінця [29]. Цей вид брошурування вважається одним з найміцніших, завдяки чому книги з твердою обкладинкою можна довше використовувати. Тверда обкладинка краще захищає видання від зовнішніх впливів, зокрема механічних, ніж м'яка, і робить його естетично привабливішим [35]. На палітурці можна виконувати різні післядрукарські процеси, наприклад, тиснення та фольгування. Це надає книзі привабливого, особливого вигляду. Однак, у книги з палітуркою також є недоліки: її не зручно носити з собою, адже вона важка і громіздка [35]. Крім цього, її виготовлення дороге та довготривале. Тверду обкладинку найчастіше використовують для книг, що передбачають часте використання, а також подарункових чи колекційних видань.

Інтегральна обкладинка або голландська палітурка є альтернативним варіантом твердій та м'якій обкладинкам. Вона складається лише з однієї деталі — щільного картону зі згинами в потрібних місцях [30]. Її будова дуже проста, порівняно з твердою обкладинкою, яка виготовляється з кількох окремих деталей для передньої, задньої частини та корінця. Хоч інтегральна обкладинка так само як і м'яка є легкою за вагою і дешевою у виробництві, вона міцніша й, відповідно, довговічніша. Водночас вона не позбавлена гнучкості, що є і перевагою, і недоліком. Також вона має більш професійний і надійний вигляд та має більше розмаїття оформлення, адже піддається післядрукарській обробці, хоч і не всім процесам. Проте, незважаючи на достатній рівень міцності, інтегральна обкладинка все ж поступається твердій палітурці за показником довговічності і захисту від механічних пошкоджень.

Окрім зшивання та приклеювання, існують і інші види брошурування. Одним з них є скріплення за допомогою пластикової або металевої пружини. Для цього в обкладинці та сторінках робляться отвори, через які протягується пружина. Перевагами такого способу скріплення є можливість розгорнути видання на 360° та легко вирвати зайву сторінку без пошкодження всього видання. Окрім цього

пружина робить продукцію довговічнішою за рахунок стійкості до частого розгортання. Також на сьогоднішній день є доволі поширеним скріплення під назвою «прихована пружина»: пружина розташовується не зовні обкладинки, а під нею, завдяки чому її видно лише коли видання розгортається [29]. Брошування пружиною застосовують для створення блокнотів, навчальних посібників, зошитів тощо.

Кріплення за допомогою скоби є ще одним способом брошування. Він доволі надійний, та водночас робить продукцію достатньо гнучкою, щоб зігнути її у протилежний бік. При цьому сторінки можуть рівно розгортатися. Такий вид скріплення достатньо дешевий. Він використовується для виготовлення журналів, брошур, довідників, каталогів, інструкцій тощо. Скоби можна замінити на металеві болти або заклепки [29].

Особливостями проектування конструкції видання, зокрема довідника, є вибір матеріалів та способів виготовлення. Існує багато різних видів паперу, форматів сторінок, обкладинок та брошування. Кожен з них впливає на кінцевий вигляд та функціональність видання, тому обирати їх потрібно враховуючи багато аспектів: призначення книги, середню тривалість її використання, наклад; емоційний відгук, що має виникнути в користувача тощо.

1.3. Особливості проектування ілюстративно-графічного оформлення навчального довідника

Проектування ілюстративно-графічного оформлення навчального довідника складається з вибору інформації, ілюстрацій, шрифтів; створення текстової конструкції тощо. Під час проектування важливо враховувати те, як кожен з елементів впливатиме на людину, що читатиме цей довідник.

Структура довідника є ключовим складником, що безпосередньо впливає на логічність подання інформації та ефективність у пошуку необхідних даних, а отже на те, чи зручно буде його використовувати. Довідник повинен мати чітку

побудову, а інформація розташована в зрозумілій послідовності. Часто статті розміщують за алфавітом, але їх також можна організувати за хронологією, розділити на теми, або скористатися принципом «від загального до конкретного». Вибір порядку залежить від інформації, що подається в довіднику, та мети, яку цей довідник несе, проте в будь-якому разі структура має бути логічною та зручною. Кожна стаття повинна представляти собою відносно самостійний блок інформації, який може вивчатись незалежно від інших. Це полегшує пошук конкретної відповіді без необхідності переглядати весь довідник. Також важливо додати навігаційні елементи, такі як зміст та нумерація сторінок, адже вони допоможуть орієнтуватися в тексті і сприятимуть швидшому знаходженню потрібної інформації.

Зазвичай складовими текстової конструкції видання є: службова частина, що містить в собі вихідні відомості; вступна частина, в якій розміщується передмова або вступ; основна частина, тобто сам текст безпосередньо; заключна частина, що може включати післямову, покажчики, додатки, бібліографію тощо [3].

Титулом називають одну чи більше перших сторінок видання, на який вказуються вихідні відомості, завдяки яким можна вирізнити це видання серед інших [34]. На титульних сторінках розміщуються такі елементи службової частини видання: назва, надзаголовні та підзаголовні дані; інформація про авторів, місце та рік випуску; назва видавництва. У надзаголовкових даних подається назва установи, що є ініціатором випуску видання, а також назва серії (або підсерії), до якої належить це видання. Підзаголовні дані досить різнопланові, їх варіативність залежить від конкретної книги. Там може вказуватися вид видання, його порядковий номер, гриф, жанр; дані про мову оригіналу та перекладача, ім'я упорядника тощо. На звороті титулу вказується анотація, бібліографічний опис та шифр зберігання видання та міжнародний стандартний номер видання [3].

Складові службової частини також розміщуються і на прикінцевих сторінках. На них зазвичай знаходяться надвипускні та випускні дані, а також

штрих-код Міжнародної асоціації товарної нумерації. В надвипускних даних дублюються ключові редакційно-видавничі дані про видання: його повна назва, вид за цільовим призначенням; ПІБ авторів та імена редакційної й видавничої групи, зокрема редакторів, ілюстраторів, верстальників тощо. В випускних даних зазначається інформація про частку аркуша та формат паперу, обсяг видання, назву та адресу видавництва та інше [3].

Візуальне оформлення будь-якого видання, в тому числі і навчального довідника, впливає на ефективність сприйняття і засвоєння інформації читачем, а також передає характер видання та на яку цільову аудиторію воно розраховане. Правильно підібране візуальне оформлення може допомогти подати інформацію зрозуміло та легко для читача та залучити його до вивчення нового матеріалу, що особливо важливо для навчального процесу.

Шрифти в книзі впливають на естетичність, проте насамперед вони визначають рівень читабельності тексту. Найкращими для читання великого обсягу тексту вважаються шрифти антиква, тобто шрифти з засічками. Горизонтальні засічки ніби окреслюють лінію напрямку руху погляду і візуально створюють рядки [29]. Однак наукових досліджень, які б підтвердили безперечну перевагу серифних шрифтів немає. Гротескні шрифти вважаються більш «чистими» якраз за рахунок відсутності засічок і інших додаткових елементів [29], тому також легкі для сприйняття. Порівняно з антиквою, гротески краще відображаються на екранах з низькою роздільною здатністю, тому їх частіше використовуються для електронних видань. Декоративні шрифти не рекомендується використовувати для основного тексту, бо їх важко читати, хоча вони можуть підійти для назви книги чи заголовків, адже візуально виділяють їх від іншої інформації та надають виданню більш цікавого та унікального стилю. Бажано для видання обирати 2–3 шрифти: один основний та один або два акцентних. Чим більше різних шрифтів, тим сильніше зменшується контраст між ними, що в результаті лише заплутає читача.

Важливою характеристикою при роботі з текстом є кегель (розмір) шрифту та інтерліньяж (відстань між рядками). Вибір кеглю залежить від формату видання та обсягу тексту. Для основного тексту розмір шрифту має бути не менше 8–9 пунктів в залежності від оформлення. Для енциклопедій з обсягом не більше 1500 знаків на сторінці дозволяється використання кеглю 6 пунктів, проте при цьому потрібно збільшити міжрядковий інтервал. Додатковий текст може бути меншим з основний на 1–2 пункти, але кегель не повинен бути меншим за 7 пунктів, а в енциклопедіях та словниках — за 6 пунктів [3]. Інтерліньяж може бути різним для кожного випадку, проте він має бути не занадто малим, щоб рядки легко сприймалися, та не звеликим, щоб не порушувати цілісність тексту. Оптимальним розміром інтерліньяжу вважається 120% від кегеля. Наприклад, якщо кегель дорівнює 12 пунктам, то відстань між рядками буде складати 14,4 пункти.

Візуальні акценти допомагають виділити ключову інформацію та утримувати увагу на важливих аспектах. Великий обсяг тексту зазвичай розділяють на блоки за допомогою абзаців, інтервалу між блоками, створення колонок тощо. Це полегшує сприйняття, адже текст візуально здаватиметься меншим, з'являється відчуття певної структури. Загалом вивчати матеріал поступово, дрібними частинами, легше, ніж сприймати його одразу суцільно. Форматування тексту та накреслення шрифтів використовуються для акцентування на ключових словах чи розмежування інформації за характером. Наприклад, назву терміну можна виділити за допомогою жирного накреслення (**Bold**), курсиву (*Italic*), підкреслення або кольору. Часто цитати, примітки та будь-яку іншу додаткову інформацію виділяють курсивом, кольором чи навіть оформлюють в рамку, щоб візуально відрізнити їх від основного тексту. Часом для акцентування використовують інший шрифт, як наприклад для заголовків. Для полегшення сприйняття переліків фактів, етапів процесів або характеристик можна використати марковані або нумеровані списки. Правильно розставлені акценти полегшують не лише засвоєння інформації, а і її

подальше повторення. При швидкому прогляданні тексту, ключова інформація впадатиме в око, завдяки чому зникає необхідність перечитувати весь текст.

Візуалізація складних концепцій, процесів або статистичних даних за допомогою схем, інфографік, порівняльних таблиць значно полегшує їх розуміння, адже людський мозок сприймає й запам'ятовує візуальні образи швидше та краще, ніж текст. Графіки та діаграми дозволяють наочно демонструвати тенденції, числові та відсоткові співвідношення, які важко сприйняти у текстовому форматі. Інтуїтивно зрозумілі піктограми та символи можуть швидко передавати інформацію та економити час читача. Ілюстрації та приклади допомагають конкретизувати абстрактні поняття та зробити їх більш зрозумілими. Окрім цього, зображення посилюють асоціативні зв'язки з інформацією, що полегшує її відтворення в майбутньому, тому краще розміщувати візуальні елементи поруч з відповідним текстом. Всі ілюстрації, схеми, діаграми тощо потрібно робити в одному стилі в усьому виданні. Це візуально поєднає кожен вид інформації між собою та створить загальний стиль видання. Якщо на одній сторінці буде, наприклад, графічна ілюстрація рослини, а на іншому живописна, то це може спантеличити читача, адже смислове наповнення ілюстрацій однакове, а вигляд різний. Окрім однакового стилю елементів, можна також обмежити палітру кольорів, якщо це не вплине на інформацію, яку вони несуть. В будь-якому разі, бажано, щоб усі елементи оформлення були узгодженими та створювали приємне візуальне враження.

Ілюстративно-графічне оформлення впливає на ефективність сприйняття, розуміння та запам'ятовування інформації, створює загальне візуальне враження від видання. Правильно підібране оформлення може полегшити пошук інформації та орієнтування в тексті.

1.4. Аналіз аналогів

Аналіз аналогів є важливим етапом перед початком роботи над проектом. Він допомагає зрозуміти сильні та слабкі сторони вже попередніх проектів, уникнути повторення чужих помилок, надихнутися і вигадати нові ідеї. Було проаналізовано видання різних видів на тему бджільництва та рослин загалом.

Першим аналогом було взято книгу під назвою «Великий сучасний довідник бджоляра». Формат цього видання — 205x260 мм, що вважається енциклопедичним форматом, як зазначалося в 1.2. Обкладинка тверда, можливо, через не малу кількість сторінок, а саме 528. М'яка обкладинка могла би швидше розпастися.

Рисунок 1.4.1. Книга «Великий сучасний довідник бджоляра»

Дизайн обкладинки одразу інформує глядача про зміст цієї книги, однак він перевантажений великою кількістю різних об'єктів. Всі кольори насичені, через що губиться центр композиції. По тону найтемнішою є бджола на передньому плані, через що фокус уваги зміщується на неї, а не на назву. Сама назва дещо затиснута в рамках соти, їй не вистачає вільного простору.

Всередині книги присутні чорно-білі графічні ілюстрації та схеми. Ілюстрації розташовуються перед початком розділу та інформують про те, що в ньому розповідатиметься. Схеми знаходяться посеред тексту, щоб одразу візуалізувати прочитану інформацію. Також сторінки оздоблені квітковими візерунками, виконаними в тому ж стилі. Візуальний стиль оформлення характеризується деталізованістю. Для всіх текстових елементів використано гротескні шрифти. Для заголовків використано інший шрифт, ніж для основного тексту, але вони доволі схожі між собою тому гармонійно виглядають разом.

Рисунок 1.4.2. Внутрішнє оформлення книги «Великий сучасний довідник бджоляра»

Рисунок 1.4.3. Книга «Вирощування медоносів»

Наступним аналогом стала книга «Вирощування медоносів: біологія, технологія вирощування та використання». Формат — 170x240 мм. Обкладинка також тверда, ймовірно, з тієї ж причини, що і у попереднього аналога, адже у цієї

книги сторінко ще більше — 808, проте в обох випадках на вибір типу обкладинки могло вплинути і щось інше. Дизайн має ті ж проблеми, що і у попередньої книги: забагато різних елементів, всі кольори насичені. Фотографії, візерунки на рамці навколо, обводка навколо назви — все це візуально рябить і перевантажує все зображення. Також текст не дуже читабельний. Назва сприймається за рахунок контрасту з білим кольором на фоні, проте підзаголовок та імена авторів зливаються і їх погано видно.

Обкладинка книги «Універсальна енциклопедія практикуючого бджоляра» насичена, яскрава, контрастна. Назва хоч і гарно читається, але фон надто яскравий, тому трохи ріже очі. Текст внизу видно, але гірше. На обкладинці використано два шрифту - один антиква і один гротеск. Також використано чотири різних розмірів шрифтів, через що композиція втрачає гармонійність.

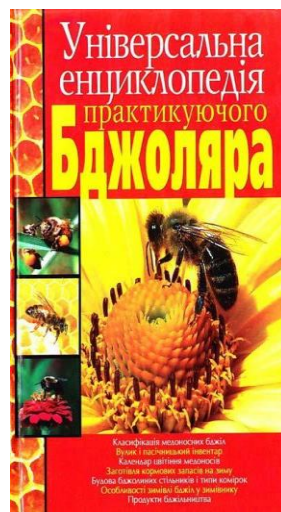

Рисунок 1.4.4. Універсальна енциклопедія практикуючого бджоляра

На обкладинці присутнє зображення бджіл та сот, як і у першого аналога, що є чіткою асоціацією з бджільництвом. Хоч книга називається енциклопедією, її розмір — 130 x 210 мм, тобто вона зроблена в стандартному форматі, а не енциклопедичному. Обкладинка тверда, попри не дуже великий об'єм — всього 336 сторінок.

Атлас медоносних рослин України має розмір 145 x 200 мм, що також відноситься до стандартного формату. Об'єм складає 272 сторінки, але обкладинка

також тверда. Оформлення просте і структуроване, все чітко розташовано за лініями, що робить композицію статичною і гармонійною. Для назви використаний шрифт без засічок. Завдяки червоній лінії і більшому розміру шрифта першим впадає в око слово «атлас», тож покупець одразу розуміє, який тип видання купує. Проте на обкладинці немає елементів, що асоціювалися би напряму з бджільництвом, через що не відразу стає зрозуміла тематика видання. Воно скидається більше на загальне ботанічне. Бджільництво це вузько-спеціалізована галузь, тому логічніше оформлювати тематичну літературу з відповідною асоціативністю. Це зробить обкладинку більш інформативною і полегшить пошук книги для цільової аудиторії.

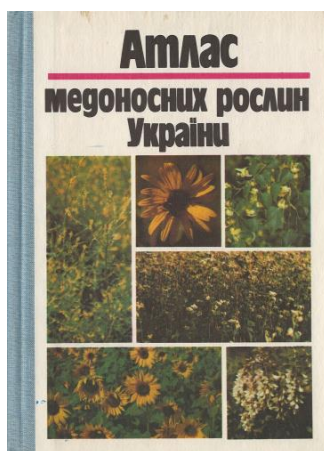

Рисунок 1.4.5. Атлас медоносних рослин України

Текст розбитий на колонки, як і у першого аналога. Ілюстративними елементами є кольорові фотографії рослин та чорно-білі карти-схеми поширення цих рослин на території України. Для основного тексту використано шрифт з засічками, на противагу назві на обкладинці. Акцентність в тексті досягається завдяки виділенню назв рослин та розділів блакитним кольором та написанню їх

великими літерами, використання жирного та курсивного накреслення для додаткової інформації.

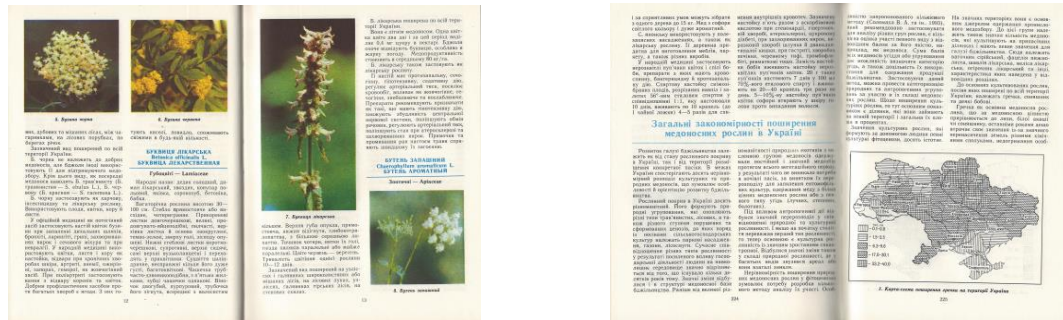

Рисунок 1.4.6. Вміст атласу медоносних рослин України

Окрім книг про бджільництво було також розглянуто одне видання довідкового типу на тему рослин під назвою «Трав'янисті рослини України». Ця книга є атласом-визначником.

Рисунок 1.4.7. Книга «Трав'янисті рослини України»

Обкладинка мінімалістична та гармонійна. Весь текст гарно видно, однак слова «рослини України» дещо гірше читаються через збільшений кернінг. Це було зроблено для того, щоб вмістити назву чітко в рамках фотографії знизу. З одного боку, це менш читабельно, але з іншого, додає виданню строгості. Завдяки цьому відразу з'являється асоціація з навчальною літературою та стає зрозуміло, що інформація в книзі скоріше за все викладена сухо, без художніх прийомів, що характерно для такого видання. Формат видання — 170x240 мм, воно складається з 216 сторінок. Це невеликий обсяг, чим може бути зумовлений вибір м'якої обкладинки для нього

Для назви та вмісту використано шрифти з засічками. В середині присутні кольорові ілюстрації рослин, що розташовані збоку від тексту. Таке розміщення обумовлено тим, що на кожну рослину виділено одну сторінку. Кольором та кернінгом виділено назву та іншу додаткову інформацію, таку як родина рослин та назви іншими мовами. На розвороті на першій сторінці вказано назву книги, а на іншій — тип видання. Ймовірно, це зроблено для того, щоб людина, сфотографувавши одну зі сторінок, знала джерело цієї інформації і змогла знайти цю книгу й звернутися до неї ще раз.

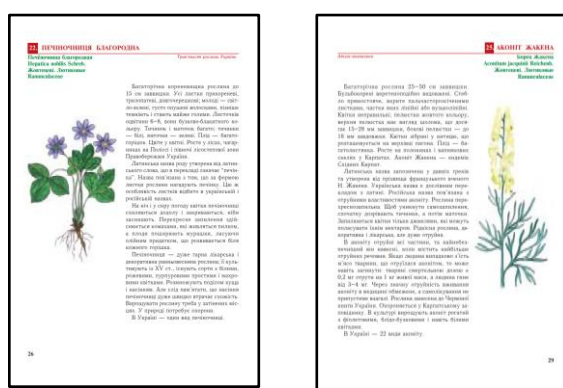

Рисунок 1.4.8. Вміст книги «Трав'янисті рослини України»

Для видань на тему бджільництва характерні насичені і контрастні кольори на обкладинках, а також елементи пов'язані з темою: бджоли, соти, мед тощо. Видання, орієнтовані на виклад інформації, що повторюється за своїм типом, характеризуються більш статичним і спокійним дизайном обкладинок. Тобто, це довідкові видання, що містять схожий вид тексту до різних об'єктів дослідження, зокрема Атлас медоносних рослин та атлас «Трав'янисті рослини України». Шрифти з засічками і без засічок однаково використовуються, переваги в сторону якогось з них чи закономірності не прослідковується. Декоративні шрифти не застосовуються зовсім. Тверда обкладинка наявна переважно в тих видань, що мають великий об'єм сторінок. Формат видань різниться, незважаючи на їх тип, тому можна зробити висновок, що це залежить від особливостей конкретного видання та бажання видавця, хоча найменші формати не використовувалися.

РОЗДІЛ 2. ОПИС ПРОЄКТУ

2.1. Технічне завдання на розробку довідника

Перед початком розробки проєкту, важливо сформулювати технічне завдання для того, щоб чітко розуміти об'єкт розробки, мету та вимоги, яких потрібно дотримуватися в процесі.

Замовником є ТОВ «Пасіка 21». Завданням стало розробити дизайн та зверстати книгу «Медоноси України» для Української школи промислового бджільництва, що належить замовнику.

«Медоноси України» — це довідкове видання, в якому має міститися інформація про медоносні рослини, що ростуть на території України. Інформація має включати текстову частину та ілюстративний матеріал, зокрема авторські ілюстрації та фотографії.

Вимоги до оформлення:

- книга має містити інформацію про 30 медоносних рослин;
- використання наданого замовником тексту для опису рослин;
- обов'язкове використання двох логотипів в оформленні книги: логотип «Пасіки 21» та логотип Школи;
- сторінки мають бути білими або злегка тонованими природним кольором

Окрім цього, побажання щодо оформлення замовник охарактеризував таким чином: «Книга має бути авторська та цікава».

Технічні вимоги:

- Формат А4;
- Роздільна здатність 300 dpi;
- Колірний режим СМΥК;
- наявність полів для друку;
- підготовка макету до друку.

Книга має відповідати потребам та запитам цільової аудиторії. Було проведено маркетингові дослідження [Додаток А], що включали аналіз ринку та його сегментацію, визначення цільової аудиторії та опрацювання її запитів та болей. Також було створено та проведено опитування [Додаток Б-В]. На основі інформації, яку було отримано з цих досліджень, було визначено цільову аудиторію таким чином:

- основна аудиторія — дорослі люди віком від 25 до 55 років. Це люди, які активно займаються або хочуть займатися бджільництвом як основним або додатковим видом діяльності; зацікавлені в розвитку бізнесу або підвищенні кваліфікації;
- основна територія проживання цільової аудиторії: Черкаська область. Семінари, організовані школою відбуваються на території основної бази Пасіки 21 - Село Сушки Черкаської області. Відповідно, жителі Канева та інших міст поруч більш ймовірно візьмуть участь. Однак, не виключено жителі всієї Черкаської області та близьких областей, адже школа надає житло та харчування;
- за типом зайнятості це фахівці аграрної сфери (фермери, агрономи, садівники), підприємці, власники пасік або люди, що планують відкрити власну пасіку;
- інтересами та цінностями цільової аудиторії є екологія, інновації та навчання.

Цільова аудиторія — професіонали та початківці в бджільництві, переважно з України, що мають інтерес до українських медоносів. Вони прагнуть покращити свої знання в бджільництві, вибрати найкращі медоносні рослини та вдосконалити свою роботу для досягнення кращих результатів у виробництві меду та інших продуктів бджільництва.

2.2. Дизайн-рішення об'єкту проектування

2.2.1. Концептуальне вирішення

Після отримання технічного завдання та аналізу аналогів було визначено концептуальне вирішення.

Книга «Медоноси України» має характер довідкового видання: вона містить невеликі статі, що описують кожну рослину, і більше призначена на пошук конкретної інформації, ніж на ознайомлення з усім її вмістом. З урахуванням особливостей довідкових видань, які було досліджено в Розділі 1, та побажання замовника зробити книгу авторською, було визначено, що оформлення певною мірою відійде від класичних довідників та навчальної продукції. Водночас, характерна для подібних видань структура залишиться, щоб не втратити загальний вигляд книги та її основну функцію — зручно подати інформацію читачу.

Основним ілюстративним наповненням було обрано авторські ілюстрації. Вони візуально об'єднують книгу за рахунок однаково стилю. Творче бачення, втілене в ілюстраціях, та некласичне для ботанічних ілюстрацій виконання роблять книгу цікавою та унікальною. Для їх виконання буде використано растрову графіку, адже завдяки ній можна створити більш реалістичне зображення, чого важко досягнути в векторі.

Книга першочергово має функцію приватного видання, тобто її використання обмежене в рамках навчання в Українській школі промислового бджільництва та інших проєктів «Пасіки 21». Можливість видання книги на широку аудиторію не виключена, проте в цьому випадку вона матиме не лише навчальну функцію, але і рекламну. Доказом цього є те, що замовник в технічному завданні чітко зазначив, що потрібно обов'язково використати логотипи обох організацій в оформленні книги. З наведених причин, дизайн книги та загальна концепція значною мірою базуються на фірмовому стилі «Пасіки 21».

Основна цінність «Пасіки 21» полягає у використанні «виключно дружніх до бджіл та навколишнього середовища технологій» [32]. Також вони характеризують себе як «інноваційне українське пасічне підприємство», а їхнє господарство «належить до нового покоління екологічних і розумних пасік» [32]. Саме на екологічності та сучасності базується їхній фірмовий стиль. Він мінімалістичний, має обмежену кількість кольорів; зображення спрощені, стилізовані.

Рисунок 2.2.1. Логотип «Пасіки 21»

В оформленні продукції помітне сміливе використання насичених кольорів: жовтого, малинового, червоного, а також чорного, що не дуже притаманне для компаній, яка орієнтується на природність. Саме це робить фірмовий стиль сучасним. Водночас асоціація з екологічністю зберігається завдяки іншим елементам пакування, а також милої стилізованої бджілці в логотипі та оформленні.

Бджола, соти; мед, що стікає, — це основні елементи, що використовуються в дизайні товарів, сайту та інших продуктів «Пасіки 21». Шрифти, що використовуються, є переважно декоративними та рукописними. Вони додають продукції цікавості і незвичності, а також створюють відчуття особливості.

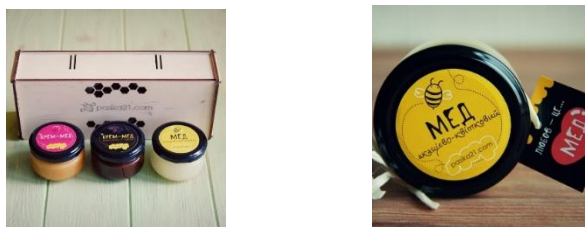

Рисунок 2.2.2. Пакування продукції «Пасіки 21»

Беручи до уваги всі вище зазначені особливості фірмового стилю «Пасіки 21», було визначено, що саме використовуватиметься в оформленні книги. Згідно з

ідеєю, оформлення в першу чергу має акцентувати увагу на тематиці видання, тобто асоціюватися з бджільництвом. Основними елементами оформлення будуть ті ж, що і в фірмовому стилі, тобто бджоли, соти або мед. Вони будуть спрощеними, щоб наближуватися до корпоративного стилю. Дизайн матиме обмежену палітру кольорів, що складатиметься переважно з відтінків жовтого та коричневого. Чорний занадто контрастний, тому він використовуватиметься лише для тексту. Обмежена палітра та сильне спрощення не стосується ілюстрацій рослин, адже вони потребують більшої реалістичності та деталізованості. Основний шрифт буде гротескним. Це обумовлено тим, що, по-перше, гротескні шрифти наявні в фірмовому стилі, хоч і для додаткових елементів. По-друге, антикви асоціюються з традиційною книгою, що суперечить концепції проекту.

Повністю використати корпоративний стиль «Пасіки 21» не вийде, бо її продукція і книга мають різну мету та функції. Дизайн пакування має залучати клієнтів та презентувати товар, показуючи його переваги над конкурентами. Книга в свою чергу має навчальну функцію як основну, тому і оформлення матиме інше.

Рисунок 2.2.3. Логотип Української школи промислового бджільництва

Попри те, що книга «Медоноси України» є навчальною продукцією для Школи, під час розробки концепції найбільша орієнтація була саме на фірмовий стиль «Пасіки 21». Причиною цьому є фактична відсутність окремого фірмового стилю Школи: з його елементів існує лише логотип. Він достатньо відрізняється від логотипу «Пасіки 21»: чорно-білий, має більш реалістичне за формою зображення бджоли, а також шрифт з засічками. Однак, завдяки тому, що книга буде

структурованою та в дечому строгою, логотип Школи в ній гармонійно виглядатиме. До того ж, в соціальних мережах Школи також використовується спрощений кольоровий варіант логотипу з відтінком жовтого, що схожий на відтінок в логотипі «Пасіки 21». Це також підтверджує, що в концептуальній ідеї враховано особливості стилю обох організацій.

2.2.2. Розробка ілюстративно-графічного оформлення книги

Розробка ілюстративно-графічного оформлення складалася з розробки макету сторінки та його складових, створення ілюстрацій, підбору шрифтів і форматування тексту.

Першим варіантом макету у вигляді ескізу було розміщення тексту та ілюстрації на одній сторінці. Навколо рослини мала літати бджола, так як згідно з концептуальним вирішенням, яке було описано в 2.2.1, об'єктом оформлення сторінки має бути щось пов'язане з бджільництвом.

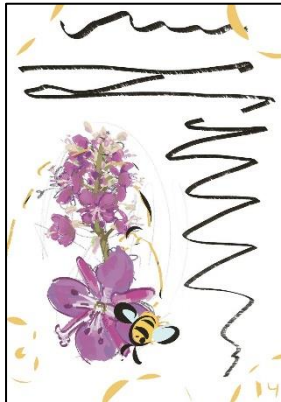

Рисунок 2.2.4. Перший варіант оформлення сторінки

В процесі розробки цю ідею було змінено. Ілюстрація та текст розташовувалися на різних сторінках, за винятком рослин з малою кількістю інформації, через що вони розміщувалися на одному розвороті. Основним декоративним елементом стали медові соти. Такий вибір був зроблений через те, що бджола вже присутня в обох логотипах, а стікаючий мед, що також розглядався, занадто динамічний. Соти ж в свою чергу є правильною фігурою, вони статичні,

тому роблять сторінку структурованою і чіткою, але і цікавою водночас. На рисунку 2.2.5 зображено другий варіант оформлення сторінок на прикладі трьох макетів розворотів: один з двома рослинами, другий з однією й логотипом Школи, третій також з однією, але з логотипом «Пасіки 21». Логотипи мали чергуватися через один. Соти стали частиною рамки, що візуально об'єднує всі елементи на сторінках.

Рисунок 2.2.5. Другий варіант оформлення сторінок

Було додано піктограми та табличку, що позначають характеристики рослини: період та тривалість цвітіння, кількість цукру в нектарі, колір меду та медопродуктивність. Окрім того, що піктограми та інші способи візуалізації інформації полегшують її сприйняття, як зазначалося в 1.3, вони ще й візуально наповнюють простір на розвороті і об'єднують сторінку з ілюстрацією зі сторінкою з текстом. Піктограми, як і інші елементи оформлення, було виконано в векторній графіці за допомогою програми Adobe Illustrator. Також було додано фотографії, що доповнюють і підтримують ілюстрації та текст.

Третій зразок макету (див. рисунок 2.2.6) став остаточним. В ньому були виправлені недоліки попереднього оформлення, але загальна ідея не була змінена. Рамка стала вужчою: вона була занадто широка, через що на сторінці не вистачало простору. Розглядалася пропозиція прибрати рамку, проте вона виконує функцію об'єднання всіх об'єктів, а без неї композиція виглядає не збалансованою. Обидва логотипи розміщено на одному розвороті, назва піднята вгору навпроти них. Це логічно пов'язує даний вид елементів, завдяки чому вони перетворюються в єдиний інформаційний блок. Він також слугує «рамкою», через що відходить на другий план і не відволікає від основного тексту.

Рисунок 2.2.6. Третій варіант оформлення сторінок

Всі піктограми зменшено та розставлено згідно з композицією кожної сторінки. В попередньому варіанті вони розташовувалися зверху, адже була мета створити максимально однаковий макет, завдяки чому книга буде відчуватися цілісною. Однак самі сторінки виглядали не збалансовано, тому було прийнято рішення поставити на перший план гармонійність кожної сторінки окремо. Щоб не втратити загальну структуру, піктограми все ще розміщувалися за схожим принципом — зі сторони внутрішнього поля, найчастіше ліворуч від нього. Окрім цього, на сторінках з подібною композицією також було дотримано однаковий спосіб розміщення: в стовпчик, в ряд, у формі квадрата та у формі трикутника. Завдяки повторюваним схемам розташування елементів та загальній гармонійності сторінок, цілісність книги була збережена.

Як зазначалося в 2.2.1, ілюстрації виконуватимуться в растровій графіці. Для їх створення було використано програму Infinite Painter. Спершу було зроблено кілька ескізів та одну повноцінну ілюстрацію для затвердження стилю. Одразу було визначено, що кожна ілюстрація складатиметься з двох елементів: рослини загалом (гілка, верхівка стебла або рослина повністю) та квітки окремо в збільшеному розмірі. Завдяки цьому є можливість побачити як виглядає рослина, коли цвіте, і окремо роздивитися кожен квітку.

Рисунок 2.2.7. Перші ескізи та повноцінна ілюстрація

Стиль ілюстрацій змішаний: він наближений до живописного, але має елементи графіки, зокрема лайн, який використовується для підкреслення неконтрастних місць. Розглядався варіант використання кольорового фону, але він був би занадто масивним елементом на сторінці. Важко підібрати однаковий колір для всіх рослин, а для деяких фон і не потрібен. В результаті замість нього було використано ефект «тінь» (див. рисунок 2.2.6), завдяки якому сторінка стала більш наповненою.

Рисунок 2.2.8. Приклад ілюстрації з фоном

Спершу ілюстрації малювалися з урахуванням композиційного розміщення обох елементів на полотні, так як вони мали формувати собою блок, тобто займати простір на сторінці у вигляді прямокутника. Вони повинні були бути або серед тексту, або займати усю сторінку. Однак, в процесі розробки було вирішено відділити квітку від рослини і розташовувати їх по-різному. Причиною цьому було те, що сторінка з ілюстрацією та сторінка з текстом мали різне інформаційне

наповнення та масивність, через що розворот не виглядав цілісним. Щоб це виправити, було додано піктограми з текстом.

Робота з текстом складалася з підбору шрифтів, розмірів, міжрядкового інтервалу та загалом розміщення тексту на сторінці. Кегль основного тексту — 12 пт, що є оптимальним розміром для книги А4 формату. Розмір тексту під піктограмами менший, ніж у основного, — 10 пт, — адже ця інформація є додатковою. Назва книги має розмір 12 пт, однак за рахунок її розміщення та світлішого кольору, вона здається меншою і не сприймається однаково як основний текст. Міжрядковий інтервал — 14,4 пт. Текст розділений абзацами як і в більшості книжок. Сторінка розділена на 6 колонок, з яких текст займає 5. Така ширина нормальна для читання великого обсягу тексту. Спершу текст починався чітко з першої колонки, і праворуч залишався відступ, однак відсутність подібного відступу на сторінці з ілюстрацією порушував композицію, тому текст було відцентровано посередині сторінки.

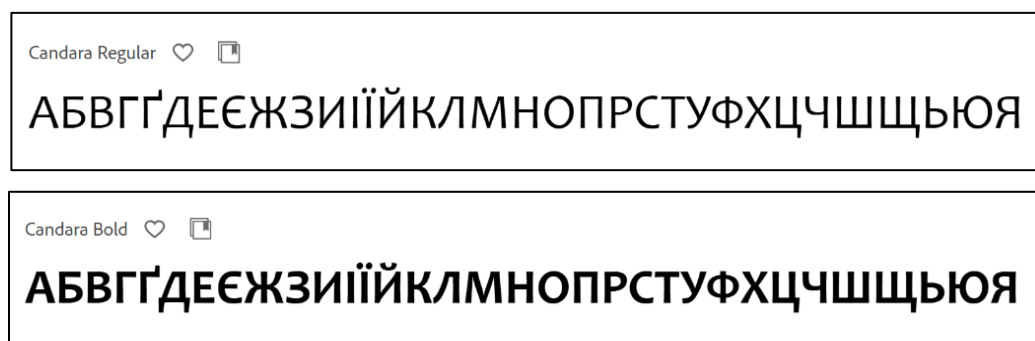

Рисунок 2.2.9. Шрифт Candara

Для основного тексту було взято гротескний шрифт Candara. Він дещо динамічний, але не настільки, щоб відволікати від змісту тексту. Букви відкриті, що додає йому легкості. Більшість вертикальних штрихів насправді не прямі, а так чи інакше вигинаються всередину, хоч це майже непомітно в тексті маленького розміру. В тексті з великим кеглем, зокрема в заголовках, ця особливість стає явною, за рахунок чого відчувається невелика відмінність від основного тексту. Вигини роблять текст і грайливим, і елегантним водночас [28]. Завдяки цьому

шрифт Candara підходить для концепції сучасної навчальної книги. Окрім накреслення Regular, в тексті також використовується Bold для виділення інформації, на якій потрібно зробити акцент, наприклад, назви.

Для заголовків спершу використовувався корпоративний шрифт «Пасіки 21» — декоративний шрифт London One. Однак, він дечим схожий на рукописний, наче букви писали чорнилом, яке залишило місцями великі плями. Через це London One не вписувався в загальний вигляд сторінки і надалі був замінений на Candara.

Рисунок 2.2.10. Шрифт London One

В процесі розробки вносилося багато змін, дрібних та значних, з метою вдосконалення проєкту. Ціллю було досягнути максимальної функціональності, гармонійності та естетичної привабливості видання за умови дотримання вимог замовника й визначеної концепції, в результаті отримавши достатньо якісний для друку і подальшого використання продукт.

2.2.3. Розробка оформлення титульних сторінок та обкладинки

Обкладинка є дуже важливим елементом книги, як у візуальному, так і інформативному сенсі. У книгарні чи на сайті обкладинка — це перше, що бачить потенційний читач. Її можна назвати «обличчям» книги, адже вона формує перше враження у потенційного читача і несе основну інформацію про книгу, «презентує» її. Через зображення, кольори та шрифти обкладинка не лише привертає увагу читача, а й підказує, до якого жанру та вікової категорії належить книга. Це допомагає читачу інтуїтивно зрозуміти, чого очікувати від змісту, навіть не заглядаючи всередину. В свою чергу інформація, розташована на обкладинці, така

як назва, автор, видавництво, вид видання та інше, допомагає ідентифікувати книгу. Якісна обкладинка має бути візуально привабливою, змістовною та відповідати вмісту книги. Вона повинна поєднувати естетику з чіткою передачею основної ідеї видання.

Рисунок 2.2.11. Перші ескізи обкладинки

Основною ідеєю для обкладинки книги «Медоноси України» було виконати її в тому ж стилі, що і ілюстрації. Ілюстрації є важливим інформативним елементом, який допомагає розпізнати рослину. Наявність саме мальованих ілюстрацій замість фото є особливістю цієї книги, про яку варто одразу повідомити читача. Було виконано кілька ескізів, на яких була спроба визначити основний об'єкт зображення, композицію та кольорову гаму.

Рисунок 2.2.12. Остаточний ескіз

За основу майбутньої обкладинки було взято ескіз, зображений на рисунку 2.2.12. Згідно з цією ідеєю, зображення на передній та задній стороні обкладинки наскрізне, цілісне. Основний об'єкт — акація, так як вона є основним медоносом «Пасіки 21». Поруч з акацією літають бджоли, завдяки чому підкреслюється асоціація з бджільництвом, а не лише з рослинами. На передній стороні обкладинки

мають розташовуватися назва книги та логотипи, на задній — фото команди організації-замовника, інформація про неї та контакти.

Після затвердження ескізу наступним етапом стало створення самої обкладинки. Спершу було намальовано фонове зображення (рисунок 2.2.13).

Рисунок 2.2.13. Готове зображення обкладинки

Як і задумувалося, воно було виконано в тому ж стилі, що і ілюстрації, та за допомогою тієї ж програми — Infinite Painter. Ще перед початком роботи було накреслено посередині лінію, яка розділяла дві сторони обкладинки. Це допомагало слідкувати за дотриманням гармонійної композиції як на всьому зображенні, так і на двох його частинах окремо. Також в процесі були спроби розташувати об'єкти на обкладинці (рисунок 2.2.14). Ці варіанти видозмінювалися, але вони стали основою для подальшої роботи.

Рисунок 2.2.14. Один з перших варіантів макету обкладинки

Після того, як було завершено ілюстрацію, почався повноцінний процес оформлення обкладинки. Спершу розроблялася передня сторона. Розглядалися

різні варіанти розташування логотипу та назви, оформлення загалом. Деякі з них зображено на рисунку 2.2.15.

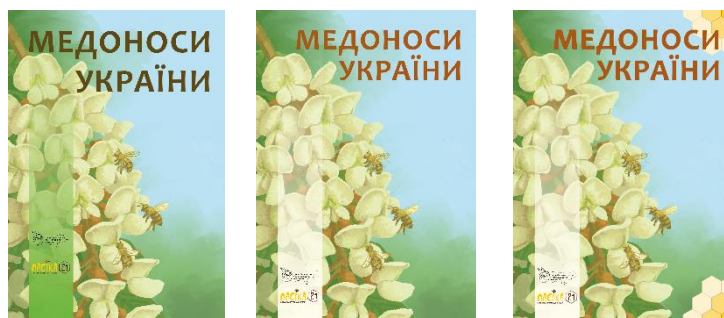

Рисунок 2.2.15. Варіанти лицьової сторони обкладинки

Обкладинка має відповідати візуальному оформленню книги та візуально об'єднувати її. Тому окрім того, що обкладинка має спільний з ілюстраціями стиль, було також додано векторні елементи, що використовувалися на сторінках (рисунок 2.2.16). Соти, що були елементом рамки на розворотах, було розташовано на світлій смужі. Певною мірою вони навіть схожі на вишивку, що може підкреслити тематику книги, адже в ній йдеться тільки про ті медоноси, що ростуть на території України. Таким чином обкладинка передає і поєднує всі особливості оформлення книги.

Рисунок 2.2.16. Векторні елементи на обкладинці

Задню обкладинку також було оформлено з використанням тих же векторних об'єктів. Як і було визначено на початку, на ній було розташовано фото, текст та контактні дані. Окрім цього було додано QR-код та логотипи. Після цього

було ще трохи доопрацьовано лицьову сторону обкладинки. Фінальний результат зображено на рисунку 2.2.17.

Рисунок 2.2.17. Завершена обкладинка

Титульна сторінка виконує фактично ті ж функції, що і обкладинка, тому не менш важлива. Для її оформлення було використано дещо видозмінений макет звичайного розвороту. На лівій стороні титулу розташований фрагмент зображення обкладинки у формі банки з медом, а на правій — інформація про книгу. Таким чином титул поєднується з усією книгою. Зображення ліворуч було продубльовано в кінці книги, позначивши таким чином початок і кінець.

Рисунок 2.2.18. Титул

В результаті було виконано обкладинку та титульні сторінки, що відповідають стилю книги, створюють потрібне емоційне враження та містять достатню кількість інформації для ідентифікації видання.

ВИСНОВОК

Темою дипломного проєкту було обрано: «Розробка графічно-ілюстративного оформлення навчальної продукції для школи бджільництва на замовлення «Пасіки 21».

В процесі роботи було підтверджено актуальність теми, адже для успішного і результативного навчання важливо мати навчальну продукцію, яка не лише містить інформацію, а і залучає до вивчення нового матеріалу легкою подачею та привабливим виглядом.

В процесі дослідження було виявлено та проаналізовано особливості проєктування конструкції та ілюстративно-графічного оформлення об'єкту дослідження. Отримані знання дали допомоги створити чітке бачення майбутнього проєкту та правильно підібрати його характеристики.

На основі вимог, поставлених замовником, та проведених маркетингових досліджень було описано технічне завдання, зокрема вимоги до оформлення та цільову аудиторію. Завдяки цьому було сформульовано концептуальне вирішення, після чого розроблено сам проєкт.

Також виконано завдання, які ставилися перед початком роботи над проєктом:

- зібрано матеріали та виконано дослідження на тему особливостей проєктування навчальної продукції;
- досліджено аналоги за темою проєкту, виконано конструктивний аналіз;
- сформовано бачення розвитку проєктування навчальної продукції сьогодні;
- підготовлено технічне завдання за темою проєкту;
- розроблено проєкт.

Результатом роботи стала розробка обкладинки та ілюстративно-графічного оформлення видання довідкового типу «Медоноси України», що є навчальною продукцією для Школи бджільництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атлас медоносних рослин України / Л. І. Боднарчук та ін. Київ : Урожай, 1993. 272 с.
2. Баламутов М. Є. Універсальна енциклопедія практикуючого бджоляра. Донецьк : БАО, 336. 2013 с.
3. Безверха Т., Близнюк А. Оформлення видання : посібник. Житомир : Вид-во Житом. держ. ун-ту ім. Ів. Франка, 2007. 48 с.
4. Беті П. Анатомія кольору / пер. з англ. Н. Боберська. Київ : ArtHuss, 2023. 366 с.
5. Белік Е. Великий сучасний довідник бджоляра : довідник. Кристал Бук, 2016. 528 с.
6. Вайт А. В. Основи графічного дизайну. Третє видання / пер. з англ. Л. Коцюк, О. Пелипенко. Київ : ArtHuss, 2023. 232 с.
7. Величко О. М., Скиба В. М., Шангін А. В. Проектування технологічних процесів видавничо-поліграфічного виробництва : навч. посіб. Київ, 2014. 235 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/ecd647b3-05bd-481c-943c-aaefc84dd874/content> (дата звернення: 04.12.2024).
8. Геллер С., Кваст С. Графічні стилі від вікторіанців до хіпстерів/Стівен Геллер, Сеймур Кваст, пер.з англ.Журавльова О., Пінчук Д. Київ: ArtHuss, 2019, 296с (Серія Креативна кар'єра);
9. ДСТУ 3017:2015 Видання. Основні види. Терміни та визначення. – Чин. від 2016-01-07. – К. : Держспоживстандарт України, 1995. – 19 с. (на заміну ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. – Чин. від 1996-01-01. – Київ : Держстандарт України, 1995. – 46 с.)
- 10.Дурняк Б. В., Ткаченко В. П., Чеботарьова І. Б. Стандарти в поліграфії та видавничій справі : довідник. Львів : Укр. акад. друкарства, 2011. 320 с.
- 11.Емброуз Г., Леонард Н. Основи. Графічний дизайн 02: дизайнерське дослідження / пер. з англ. М. Мельник, В. Пугач. Київ : ArtHuss, 2019. 192 с.

- 12.Емброуз Г., Леонард Н. Основи. Графічний дизайн 03: генерування ідей / пер. з англ. М. Мельник, В. Пугач. Київ : ArtHuss, 2019. 192 с.
- 13.Емброуз Г., Оно-Біллсон Н. Основи. Графічний дизайн 01: підхід і мова / пер. з англ. Л. Базь, Р. Дзюба, Т. Кривов'яз. Київ : ArtHuss, 2019. 192 с.
- 14.Загальні вимоги до змісту та оформлення навчальних посібників та навчально-методичної літератури : методичні рекомендації для викладачів на основі чинних нормативних документів / [уклад. Л. О. Котлова]; - Житомир, 2014. – 56 с.
- 15.Загальні вимоги до оформлення наукової та навчально-методичної літератури : методичні рекомендації для науково – педагогічних працівників / ТДАТУ ; уклад. С. І. Малюта, О. П. Ломейко. – Мелітополь, 2017. – 72 с.
- 16.Іттен Й. Мистецтво кольору: суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва / пер. з нім. С. Святенко. Київ : ArtHuss, 2022.
- 17.Колір і світло (Від майстрів мистецтва) / Ч. Пікард та ін. ; пер. з англ. Н. Купрійчук. Київ : ArtHuss, 2024. 384 с.
- 18.Куленко М. Основи графічного дизайну: Підручник. В ид.2-е, доп.і випр. – К.: Кондор, 2007. – 492 с.;
- 19.Лаптон Е., Філіпс Дж. К. Основи. Графічний дизайн 04: нові основи / пер. з англ. І. Михайлишена. Київ : ArtHuss, 2020. 262 с.
- 20.Лаптон Е., Філіпс Дж. К. Основи. Графічний дизайн 04: нові основи / пер. з англ. І. Михайлишена. Київ : ArtHuss, 2020. 262 с.
- 21.Лушпа В. І., Кирилко Я. О. Вирощування медоносів: біологія, технологія вирощування та використання. Сік Груп Україна, 2014. 808 с.
- 22.Михайленко В.Є. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): навчальний посібник/ В.Є. Михайленко - Київ :Каравела, 2015.- 186 с;

23. Навчальні видання: структура, зміст, підготовка до друку: метод.реком. для викладачів університету. / І.Карташова, Н.Арустамова. – Херсон: ХДУ, 2014. – 36 с.
24. Печенюк Таміла. Кольорознавство: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Т. Печенюк ; Міністерство освіти і науки України, Львівська національна академія мистецтв. - Київ : Грані-Т, 2009. - 191 с.
25. Протопопова В., Морозюк С. Трав'янисті рослини України. Навч. кн. - Богдан, 2007. 216 с.
26. Пушкар О. І., Грабовський Є. М., Оленич М. М. Технології поліграфічного виробництва : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 195 с.
27. Технологія набору та верстки. [Текст]: навч. посіб. / Д. В. Васишин, О. М. Васишин ; за ред. О. В. Мельникова. Львів : Укр. акад. друкарства, 2011. — 272 с. — 300 пр. — ISBN 978-966-322-190-8.

Інтернет-джерела:

28. Candara | Adobe Fonts. Adobe Fonts | Explore unlimited fonts. URL: <https://fonts.adobe.com/fonts/candara#about-section> (дата звернення: 03.05.2025).
29. Блог | Друкарня HUSS. *Друкарня Huss: друк поліграфії у Києві, доставка по Україні | Поліграфічні послуги для бізнесу і творчих проєктів.* URL: <https://huss.com.ua/category/blog/> (дата звернення: 05.04.2025).
30. Видавець Цибульська. *Видавець Цибульська.* URL: <https://publisher.tsybulska.com/> (дата звернення: 05.04.2025).
31. Види паперу, для книжок і не тільки - ТАКИБУК. *ТакиБук.* URL: <https://takibook.od.ua/blog/vidi-paperu-dlya-knizhok> (дата звернення: 29.04.2025).
32. Пасіка 21. *pasika21.* URL: <https://pasika21.com/> (дата звернення: 29.04.2025).
33. Розмір книги. Як обрати гармонійний формат – Друкарня-видавництво ТВОРИ. *Друкарня-видавництво ТВОРИ - друк книг, поліграфічні послуги у Вінниці.* URL:

<https://tvoru.com.ua/blog/rozmir-knigi-yak-obrati-garmonijnij-format> (дата звернення: 05.04.2025).

34. Українська бібліотечна енциклопедія. *Українська бібліотечна енциклопедія*. URL: <https://ube.nlu.org.ua/> (дата звернення: 29.04.2025).

35. Що краще – м'яка або тверда обкладинка для книги – Друкарня New Media. *Друкарня New Media*. URL: <https://newmedia.ua/printed-products-uk/shcho-krashche-myaka-abo-tverda-obkladynka-dlya-knyhy/> (дата звернення: 29.04.2025).

36. Який папір вибрати для книги. *Друк книг Київ – Надрукувати книгу (роздрукувати) малим тиражем, в одному 1 екземплярі на замовлення*. URL: <https://printto.ua/blog/yakuj-papir-vybraty-dlya-knyhy> (дата звернення: 05.04.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А Маркетингові дослідження

Географічний принцип

- Основна територія: Черкаська область і прилеглі райони, де знаходяться саме пасиві (село Сушків).
- Інші регіони України, де розвивається бджільництво: Вінницька, Житомирська, Київська, Хмельницька області.
- Люди з-за кордону, які займаються бджільництвом або хочуть дізнатися більше про українські медоноси (наприклад, з Європи, США, Канади, де популярні органічні продукти).
- Інші країни, які мають щаблі кліматичні умови для бджільництва, зокрема з Європи (Польща, Румунія).

Соціально-демографічні ознаки

Вікові групи:

- основна аудиторія — дорослі люди віком від 25 до 55 років, які займаються або хочуть зайнятися бджільництвом як основним або додатковим видом діяльності;
- можливі люди (18-25 років), які тільки починають свій шлях у бджільництві;
- 65+ років: Т.б. хто має досвід у бджільництві та бачив покращення своїх знань та методів власного господарства.

Соціально-демографічні ознаки

Освітній рівень:

- люди з середньою спеціальною освітою, які вже працюють в аграрному секторі;
- люди з вищою освітою в галузі агрономії, біології, екології, агробізнесу тощо;
- початківці, які не мають спеціалізованих знань, але хочуть отримати базову підготовку у бджільництві.

Соціально-демографічні ознаки

Тип зайнятості:

- фізичні аграрні сфери (фермери, агрономи, садівники)
- підприємці
- власники пасік
- люди, що планують відкрити власну пасіку.

Доходи:

- середній і вище середнього рівня доходів.

ПсихогRAFІЧНІ ОЗНАКИ

Інтереси та цінності:

- Екологія та сталі розвиток: люди, зацікавлені в сталому господарстві, природі, сталому розвитку та екології.
- Інновації та навчання: люди, які прагнуть покращити свою професійну діяльність або розвинути бізнес, орієнтовані на сучасні методи пасічництва.
- Любов до природи та органічних продуктів: інтерес до здорового способу життя, органічної продукції, переробки меду та інших продуктів бджільництва.

ПсихогRAFІЧНІ ОЗНАКИ

Поводіння:

- Забачливі ці люди прагнуть отримати не лише теоретичні знання, але й практичні навички, які дозволять їм успішно вести бджільницьку діяльність.
- Часто вони шукають сучасну інформацію про нові медоносні рослини, ефективні методи ведення бджільництва та покращення продуктивності пасік.

Мотивація:

- Професійний розвиток у сфері бджільництва.
- Підвищення доходів через оптимізований вибір медоносних рослин та використання методів ведення пасік.
- Цілеспрямованість до знань у бджільництві, органічному виробництві та екології.

Запити та болі цільової аудиторії:

Запити:

- Запит на конкретні знання:** Аудиторія шукає точну інформацію, що відноситься до теоретичних аспектів (як саме медоносні рослини), так і практичних рекомендацій (як правильно вибрати та доглядати за медоносними рослинами).
- Потреба у виваженому навчанні:** Для початківців та людей без досвіду потрібно доступну, структуровану подати інформацію з поетапним поясненням знань.
- Запит на реальні приклади:** Досвідчені бджільники часто цікавляться реальними прикладами успішних пасік та, відповідно, які можуть дати уявлення про те, як покращити власну практику.

Запити та болі цільової аудиторії:

Болі:

- Недостатня інформація щодо медоносних рослин, їх характеристик та впливу на продуктивність пасік.
- Проблеми з вибором правильних медоносів для пасік в конкретному регіоні України.
- Потреба в покращенні ефективності збору меду, а також стабільності виробництва.
- Складність у розумінні, які рослини підходять для конкретного клімату та часу року.
- Відсутність доступу до візуальної та практичної інформації (відео, фото) для навчання.

Висновок

Цільова аудиторія — професіонали та аматори бджільництва, переважно з України, що мають інтерес до українських медоносів. Вони прагнуть покращити свої знання в бджільництві, вибрати найкращі медоносні рослини та вдосконалити свою роботу для досягнення кращих результатів у виробництві меду та інших продуктів бджільництва.

Потрібно врахувати особливості цільової аудиторії та її потреби під час розробки проекту.

Додаток Б Форма опитування

Книга "Медоноси України". Опитування

Ціль опитування - зібрати інформацію про цільову аудиторію: ставлення до бджільництва і медоносних рослин та зацікавленість в цьому, рівень знань з цієї теми, а також думки щодо посібника "Медоноси України".

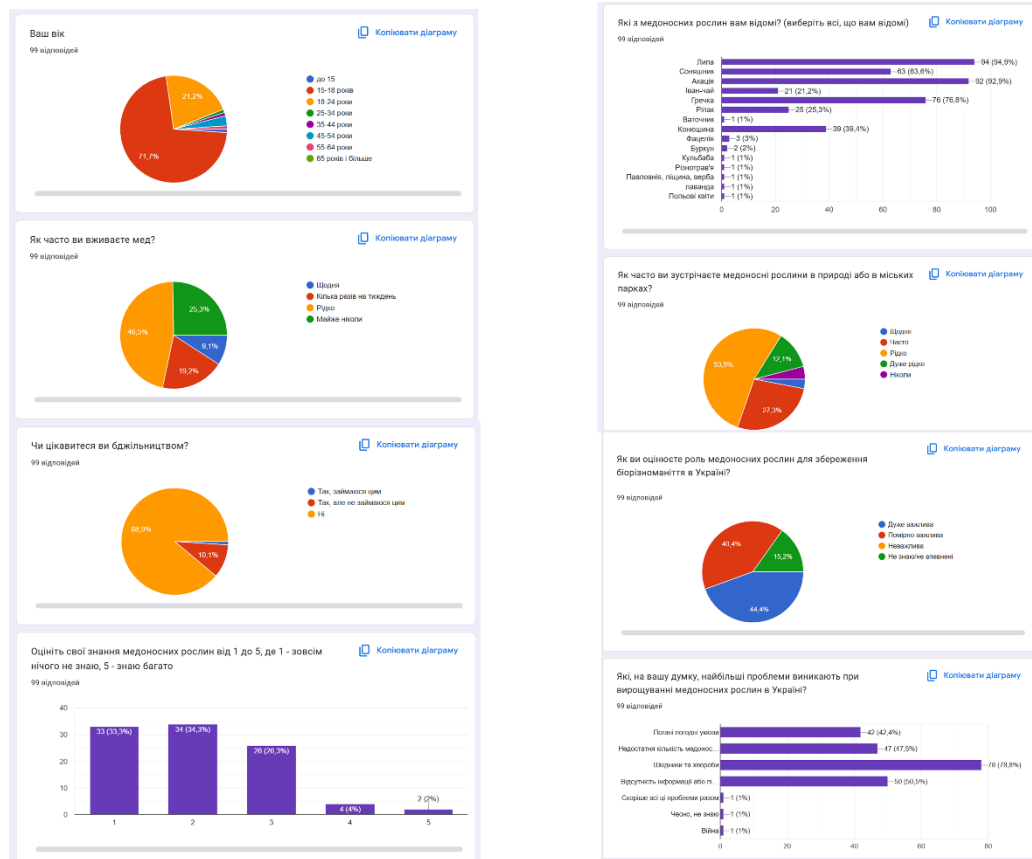
Щиро прошу пройти опитування. Ваші відповіді дуже допоможуть у дослідженні та розробці книги!

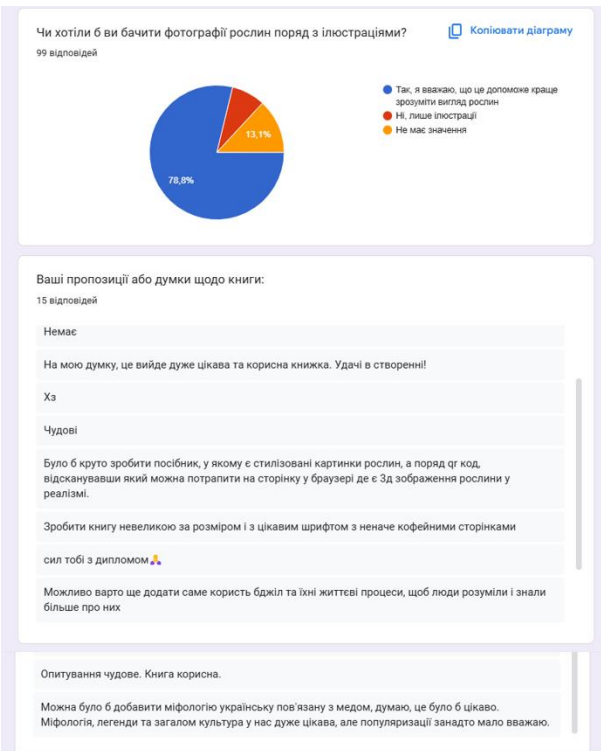
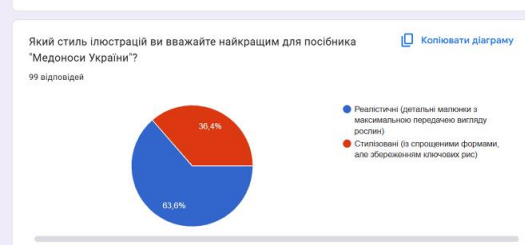
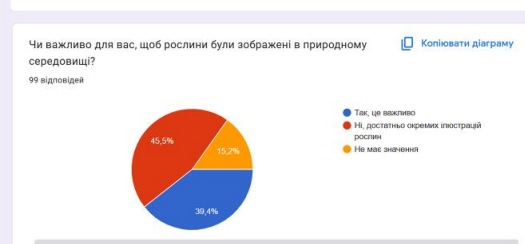
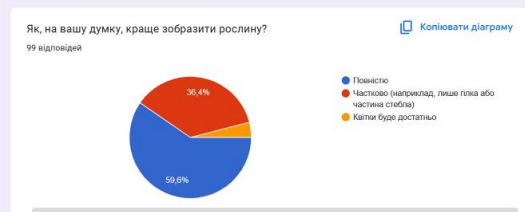
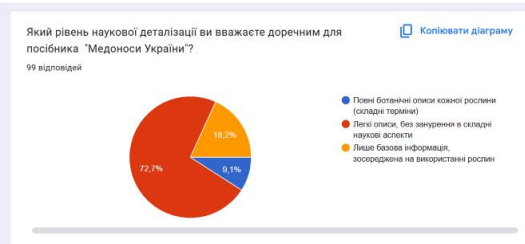
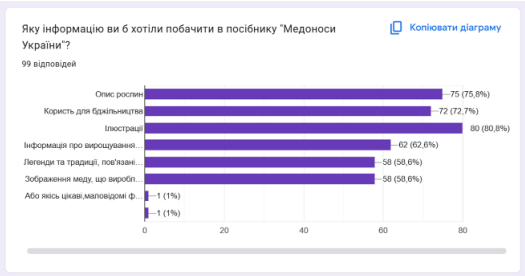
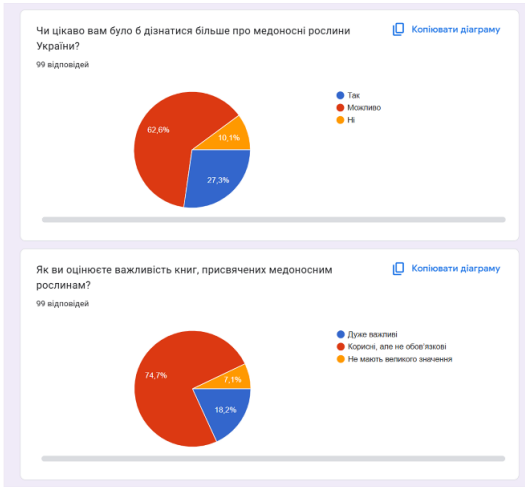
Зірочка (*) указує, що запитання обов'язкове

Ваш вік *

☐ до 15
☐ 15-18 років
☐ 18-24 роки
☐ 25-34 роки
☐ 35-44 роки
☐ 45-54 роки
☐ 55-64 роки
☐ 65 років і більше

Додаток В Результати опитування

Додаток Г Планшети для захисту

